

Sp. zn. 1719/2023/VOP/DK
Č. j. KVOP-15859/2023
Datum 2. května 2023

Vážený pane A.,

nesouhlasíte s tím, že místopředsedkyně Okresního soudu v Mělníku (okresní soud) Mgr. Markéta Martincová (místopředsedkyně okresního soudu) nahradila rozhodující soudkyni JUDr. Marii Buštovou (soudkyně) ve dvou trestních řízeních, v nichž vystupujete jako obviněný. Místopředsedkyně okresního soudu je podle Vás navíc podjatá, protože má rodinné vazby s vedením města X., se kterým jste měl jako místní podnikatel několik konfliktů. Obáváte se, že soud trestní řízení nepovede nestranně.

V tomto okamžiku Vám mohu pomoci pouze tím, že Vám blíže objasním okolnosti výměny soudkyně a vysvětlím Vám možnosti, které jako účastník řízení máte. Nemohu totiž prověřovat postup rozhodujících soudců v trestních řízeních ani do nich jakkoliv jinak zasahovat.

Shrnutí Vašeho podnětu

Jste obviněným ve dvou trestních řízeních vedených u okresního soudu.¹ Zmiňujete, že trvají již tři roky. Do obou trestních řízení náhle a podle Vašeho názoru i záměrně vstoupila místopředsedkyně okresního soudu. V prvním trestním řízení (pro trestný čin kráčení daně) měla místopředsedkyně okresního soudu odstranit soudkyni kvůli průtahům v řízení. Místo ní určila novou soudkyni Mgr. Lenku Gřundělovou. Bojíte se, že tato soudkyně bude rozhodovat ostře a bez dostatečných informací. V druhém trestním řízení (pro trestný čin zpronevěry) ustanovila místopředsedkyně okresního soudu místo soudkyně sebe samotnou a vyměnila i další členy senátu.

Místopředsedkyně okresního soudu je manželkou současného starosty města X. (B., starostou od roku 2022) a dcerou bývalého starosty města X. (C., starostou v letech 2002–2010), se kterým jste v minulosti měl několik konfliktů. Máte obavu, že místopředsedkyně okresního soudu bude chtít pomstít svého otce. I její manžel a současný starosta si o Vás měl zjišťovat důvěrné informace. Prosíte, aby ochránce kroky místopředsedkyně okresního soudu prověřil a případně proti nim zasáhl.

Moje pravomoci vůči soudům

Pokud jde o soudy, jsou moje možnosti omezené. Zákon o veřejném ochránci práv² mi umožňuje zabývat se pouze postupem předsedů (místopředsedů) soudů, případně Ministerstva spravedlnosti (ministerstvo) při výkonu tzv. **státní správy soudů**.³ Tou se

1 Trestní řízení vedené u okresního soudu pod sp. zn. xxx a xxx.

2 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

3 Viz § 1 odst. 9 zákona o veřejném ochránci práv: „**Působnost ochránce se nevztahuje** na Parlament, prezidenta republiky a vládu, na Nejvyšší kontrolní úřad, na zpravodajské služby České republiky, na orgány činné v trestním

rozumí činnosti, jejichž cílem je zajistit chod soudu jako takového (po stránce finanční, organizační, personální apod.). Spadá sem také vyřizování stížností, které však mohou mířit jen na průtahy v řízení nebo na nevhodné chování soudních osob.⁴ Ani předseda (místopředseda) soudu, ani ministerstvo nesmějí zasahovat do vlastního rozhodování soudu.⁵ **Soudy (a soudci) jsou totiž při výkonu rozhodovací činnosti zcela nezávislí.⁶ Do této nezávislosti nesmím zasahovat ani já.** Více se o její působnosti dozvíte z příložených informačních letáků [Ombudsman](#) a [Soudy](#).

Z podnětu nevyplývá, že byste se ve své věci obrátil na předsedu okresního soudu⁷ s nějakou stížností nebo podnětem. Nemám tedy možnost vyjádřit se k tomu, jak předseda okresního soudu Vaši stížnost či podnět vyřídil. To jediné by mi náleželo posoudit. K postupu soudkyně Mgr. Gřundělové v prvním řízení ani k postupu místopředsedkyně okresního soudu jako rozhodující soudkyně v druhém trestním řízení se vyjadřovat nemohu. Nemohu ani svým zásahem docílit toho, aby v těchto řízeních rozhodoval jiný soudce okresního soudu.

Výměna soudkyně

Máte za to, že místopředsedkyně okresního soudu náhle a záměrně vyměnila soudkyni v obou trestních řízeních. Jednou ze záruk nezávislého a nestranného rozhodování soudů je přitom zásada, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci.⁸

Pravidla pro přidělování věcí doručených soudu jednotlivým soudcům stanoví tzv. **rozvrh práce.**⁹ Tato pravidla by měla být dostatečně určitá a předvídatelná, aby vylučovala jakoukoli manipulaci a svévoli při přidělování věcí. Současně musí být rozvrh práce veřejně dostupný, aby si zejména účastníci řízení mohli ověřit, že v jejich věci rozhoduje zákonný soudce (soudce určený v souladu s rozvrhem práce).¹⁰ Na druhou stranu však **neplatí, že jednou určený zákonný soudce je zcela neměnný.** Zákon a jeho prostřednictvím rozvrh práce musejí pamatovat na situace, kdy zákonný soudce jemu přidělenou věc (dočasně nebo trvale) nebude schopen projednat a rozhodnout. Proto i zákon o soudech a soudcích počítá s možností změny rozvrhu práce, který se jinak vydává předem na období jednoho kalendářního roku. Platí, že v průběhu roku může **předseda soudu rozvrh práce změnit, avšak pouze po projednání se soudcovskou radou a jen pokud to vyžaduje potřeba nového rozdělení prací u soudu.**¹¹ Rozvrh práce musí také obsahovat **pravidla pro zastupování.** Podle nich se určí soudci, kteří budou zastupovat v jednotlivých odděleních soudce, kteří

řízení, státní zastupitelství a na **soudy, s výjimkou orgánů** správy státního zastupitelství a **státní správy soudů.**“ (důraz doplněn).

4 Viz § 164 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích): „Fyzické a právnické osoby (dále jen ‚stěžovatel‘) jsou oprávněny obracet se na orgány státní správy soudů se stížnostmi, **jen jde-li o průtahy v řízení nebo o nevhodné chování soudních osob anebo narušování důstojnosti řízení před soudem.**“ (důraz doplněn).

5 Viz § 118 odst. 2 zákona o soudech a soudcích: „Výkon státní správy soudů nesmí zasahovat do nezávislosti soudů.“

6 Nezávislost soudů (soudců) chrání články 81 a 82 odst. 1 Ústavy České republiky.

7 Předsedou Okresního soudu v Mělníku je Mgr. Oldřich Kajzr.

8 Viz článek 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

9 Rozvrhy práce, jejich základní obsahové náležitosti a postup přijímání upravuje zákon o soudech a soudcích v § 40 až 45.

10 Viz § 41 odst. 3 zákona o soudech a soudcích.

11 Viz § 41 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

nemohou věc projednat a rozhodnout z důvodu své nepřítomnosti, z důvodu vyloučení (pro podjatost – k tomu se vyjádřím níže) nebo z jiných důvodů stanovených zákonem.

Konkrétně ve Vaší věci jsem z veřejně dostupných dokumentů zjistil, že **se soudkyní bylo zahájeno kárné řízení**, které v současné době probíhá u Nejvyššího správního soudu¹² (kárný soud). Jedná se přitom již o druhé kárné řízení, kterému soudkyně čelí. V prvním jí byl uložen kárný trest v podobě snížení platu na jeden rok.¹³ Předseda okresního soudu, který návrh na zahájení kárného řízení podal, jí vytýkal nedůvodné průtahy v trestní agendě. V nyní probíhajícím kárném řízení předseda okresního soudu navrhuje „zbavit soudkyni taláru“, protože svou práci nezlepšila a nadále rozhoduje s průtahy, navíc se měla v trestních řízeních dopustit závažných procesních chyb.

Kvůli tomu, že se jedná o opakované kárné řízení, přistoupil ministr spravedlnosti k mimořádnému kroku. Soudkyni svým rozhodnutím dočasně zprostil výkonu funkce soudkyně až do pravomocného skončení kárného řízení.¹⁴ Nebyla to tedy místopředsedkyně okresního soudu, ale **ministr spravedlnosti**, kdo **dočasně vyloučil soudkyni z rozhodování** všech jí přidělených věcí (včetně dvou Vašich). Právě ministrowi spravedlnosti totiž zákon¹⁵ tuto výjimečnou možnost dává. Podle ministra spravedlnosti jednání soudkyně dosáhlo již takové intenzity a závažnosti, že bylo soudkyni potřeba dočasně zprostit výkonu funkce. Jinak by mohla být narušena důvěra v soudní moc jako takovou.

Rozhodnutí ministra spravedlnosti přezkoumal a potvrdil i Nejvyšší správní soud.¹⁶ Potvrdil, že v daném případě převážila potřeba rychlého a efektivního „vyřazení“ soudkyně z rozhodovací činnosti do doby, než kárný soud rozhodne o tom, zda se soudkyně kárně provinila.

Rozhodnutí o dočasném zproštění výkonu funkce má ten důsledek, že soudkyně nesmí (od 22. února 2023) rozhodovat ve věcech, které má přiděleny, ani v nich činit jakékoliv úkony. **Předseda okresního soudu proto musel přidělit tyto věci jinému soudci.**

V případě soudkyně vydal předseda okresního soudu opatření, kterým jí zastavil nápad dalších věcí.¹⁷ Podle rozvrhu práce pro rok 2023 určil zastupující soudkyně v trestní agendě (soudkyně Mgr. Lenka Gřundělová, Mgr. Markéta Martinová, Mgr. Renáta Moudrá a JUDr. Adéla Vachková). Poté musel projednat se soudcovskou radou pravidla, podle kterých se přerozdělí spisy soudkyně mezi tyto zastupující soudkyně. Musel přitom docílit rovnoměrného zatížení zastupujících soudkyň. Každé proto přidělil stejný počet věcí, které nejprve seřadil podle času, kdy k soudu dorazily, a posléze je postupně přiděloval po dvou jednotlivým soudkyním. Podle těchto pravidel se v jednom z Vašich trestních řízení stala zastupující soudkyní Mgr. Gřundělová,¹⁸ v druhém místopředsedkyní okresního soudu Mgr. Martinová.¹⁹

12 Řízení vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 16 Kss 7/2022.

13 Viz rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 13. září 2022, č. j. 16 Kss 6/2021-129; rozhodnutí je dostupné on-line z <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Html/704610>.

14 Rozhodnutí ministra spravedlnosti ze dne 14. února 2023, č. j. MSP-8/2023-OPAJ-SO/5.

15 Viz § 100 odst. 1 písm. b) zákona o soudech a soudcích.

16 Viz usnesení kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. března 2023, č. j. 16 Kss 7/2022-48; usnesení je dostupné on-line z <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Html/709090>.

17 Opatření předsedy Okresního soudu v Mělníku ze dne 22. února 2023, sp. zn. 70 Spr 1503/2023.

18 Trestní řízení vedené u okresního soudu pod sp. zn. xxx.

19 Trestní řízení vedené u okresního soudu pod sp. zn. xxx.

Jak opatření předsedy okresního soudu, tak změna rozvrhu práce²⁰ jsou veřejně dostupné a je z nich zřejmé, proč k výměně soudkyně došlo a jakým způsobem. Nemám tedy důvod se domnívat, že by ve Vašem případě došlo k nějaké záměrné a nezákonné výměně soudkyně. Změnu rozvrhu práce projednal předseda okresního soudu se soudcovskou radou, což představuje další záruku, že nedojde k nedovolenému přerozdělování věcí u soudu. Pokud byste přesto měl za to, že ve Vaší věci rozhodují jiní než tzv. zákonní soudci, poraďte se se svým advokátem. Případnou námitku, že nerozhoduje zákonný soudce, je třeba uplatnit přímo v soudním řízení. Rozhodne o ní soud.

Podjatost rozhodujícího soudce a nestranné rozhodování

Vyjadřujete dále obavu, že ve Vaší věci nebude soud rozhodovat nestranně a nezaujatě kvůli Vaším dřívějším konfliktům s vedením města a kvůli rodinnému vztahu místopředsedkyně okresního soudu s bývalým a současným starostou města.

Platí, že **k vyloučení soudce** může dojít jen ve výjimečných případech a vždy se posuzují konkrétní okolnosti případu a konkrétní okolnosti (kladného, či záporného) poměru soudce k věci nebo k osobám, jichž se řízení týká.²¹ Pokud máte za to, že již samotné vazby místopředsedkyně okresního soudu mohou ve Vašem případě vzbuzovat pochybnosti o její nestrannosti, můžete jako obviněný v trestním řízení **podat námitku podjatosti**. V ní je potřeba přiblížit důvody, které Vás k podání námitky vedou. Podání námitky podjatosti Vám rovněž doporučuji konzultovat s Vaším advokátem.

V trestním řízení rozhoduje o námitce podjatosti přímo ten senát, jehož členem je soudce, proti kterému námitka směřuje.²² Proti rozhodnutí soudu o námitce lze však podat stížnost, o které již rozhodne nadřízený soud (ve Vašem případě by to byl Krajský soud v Praze).²³

Pouze úspěšným uplatněním námitky podjatosti můžete docílit toho, aby byla místopředsedkyně okresního soudu jako rozhodující soudkyně vyloučena a nahrazena jiným soudcem (který by byl opět určen v souladu s rozvrhem práce). Téhož nelze docílit jinou cestou, např. podáním **stížnosti na nevhodné chování soudkyně**. Takovou stížnost nicméně podat můžete, pokud byste měl za to, že se místopředsedkyně okresního soudu v řízení vyjadřuje či chová zjevně zaujatě či jinak nevhodně. Stížnost by pak musel vyřídit předseda okresního soudu. Obecně platí, že pokud předseda soudu shledá, že stížnost na soudce je důvodná, může s ním zjištěná pochybení projednat, případně mu uložit výtku, **nemůže však sám soudce z řízení vyloučit**.

Případné průtahy

V úvodu podnětu zmiňujete, že obě trestní řízení již trvají tři roky. V trestních věcech je obzvláště důležité, aby soud postupoval v řízení urychleně a bez zbytečných průtahů.²⁴ Pokud v průběhu řízení nabudete dojem, že soud postupuje liknavě a v řízení jsou delší

²⁰ Rozvrh práce se zpracovanými změnami i opatření předsedy okresního soudu jsou dostupné on-line z <https://justice.cz/web/okresni-soud-v-melniku/rozvrh-prace>.

²¹ Podle § 30 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, platí: „Z vykonávání úkonů trestního řízení je vyloučen soudce (...), u něhož lze mít pochybnosti, že pro **poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká**, k jejich obhájčům, zákonným zástupcům, opatrovníkům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení nemůže nestranně rozhodovat. Úkony, které byly učiněny vyloučenými osobami, nemohou být podkladem pro rozhodnutí v trestním řízení.“ (důraz doplněn).

²² Viz § 31 odst. 1 trestního řádu.

²³ Viz § 31 odst. 2 trestního řádu

²⁴ Viz § 2 odst. 4 trestního řádu.

úseky, kdy je soud nečinný, můžete podat **stížnost na průtahy v řízení** k rukám předsedy okresního soudu. K podání stížnosti můžete využít [formulář](#) s [doprovodnými informacemi](#), které Vám rovněž přikládám.

Vážený pane A., shrnuji, že **k výměně soudkyně ve Vaší věci došlo v návaznosti na rozhodnutí ministra spravedlnosti, který ji dočasně zprostil výkonu funkce**. Máte-li přesto pochybnosti o této výměně, případně o nestrannosti soudkyň, které nově rozhodují ve Vašich věcech, **poradte se se svým advokátem a uplatněte námitky v řízení**. Pokud byste v dalším řízení shledal průtahy nebo nevhodné chování soudních osob, stěžujte si u předsedy okresního soudu. Vyřízení stížnosti bych posléze mohl prošetřit.

S pozdravem

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

Přílohy

Ombudsman

Soudy

Stížnost na nevhodné chování soudních osob (příloha)

Stížnost na průtahy v soudním řízení (příloha)